לגופיה? אם כן נימא קרא °ביום זבחו יאכל' הקריבו' למה לי ש"מ ביום שאתה זובח אתה מקריב ביום שאי אתה זובח אי אתה מקריב' ודילמא ה"ק רחמנא אי קריב דם האידנא א] ניתאכיל בשר האידנא ולמחר, אי קריב דם למחר ב] ניתאכיל בשר למחר וליומא אוחרא? אם כן נימא קרא ביום הקריבו יאכל, זבחו למה לי שמע מינה ביום שאתה זובח אתה מקריבו ביום שאי אתה זובח אי אתה מקריבו: איתמר המחשב לאור שלישי חזקיה אמר כשר רבי יוחנן אמר פסול: חזקיה אמר כשר דהא לא אינתיק לשריפה רבי יוחנן אמר פסול דהא אידחי ליה מאכילה; האוכל לאור שלישי חזקיה אמר פטור ג] דלא אינתיק לשריפה רבי יוחנן אמר חייב דהא אידחי לי' מאכילה תניא כוותיה דרבי יוחנן ד] קדשים הנאכלין ליום אחד °מחשבין: בדמן משתשקע החמה, ובבשרן ובאימוריהן משיעלה עמוד השחר ה] קדשים הנאכלין לשני ימים ולילה אחת מחשבין: בדמן משתשקע החמה ובאימוריהן משיעלה עמוד השחר ו] ובבשרן משתשקע החמה של שני ימים: ת"ר יכול יהו נאכלין לאור שלישי ודין הוא זבחים נאכלין ליום אחד וזבחים נאכלין לשני ימים ז] מה זבחים הנאכלין ליום אחד לילה אחריהן, אף זבחים הנאכלין לשני ימים ח] לילה אחריהן? תלמוד לומר °והנותר עד יום בעוד יום הוא נאכל ואינו נאכל לאור שלישי, יכול ישרף מיד, ודין הוא זבחים נאכלין ליום אחד וזבחים נאכלין לשני ימים מה זבחים הנאכלין ליום אחד תיכף לאכילה שריפה אף זבחים הנאכלין לשני ימים תיכף לאכילה שריפה ת"ל °ביום השלישי באש ישרף ביום אתה שורפו ואי אתה שורפו בלילה:

מתני' הבכור, והמעשר, והפסח קדשים קלים, שחיטתן בכל מקום בעזרה ודמן טעון מתנה אחת ובלבד שיתן כנגד היסוד, שינה באכילתן: הבכור נאכל לכהנים והמעשר לכל אדם, ט] ונאכלין בכל העיר בכל מאכל לשני ימים ולילה אחד, הפסח אינו נאכל אלא בלילה ואינו נאכל אלא עד חצות ואינו נאכל אלא למנויו ואינו נאכל אלא צלי:

גמ' מאן תנא? אמר רב חסדא ר' יוסי הגלילי היא דתניא ר' יוסי הגלילי אומר י] חלבו לא נאמר אלא חלבם, דמו לא נאמר אלא דמם, לימד על בכור ומעשר ופסח שטעונין מתן דמים ואימורין לגבי מזבח כנגד היסוד מנא לן? א"ר *אליעזר אתיא זריקה זריקה מעולה, ועולה

לגופיה · ללמד יא] זמן אכילת שלמים ביום זביחתו וממחרת : ה"ג א"כ נימא קרא ביום זבחו יאכל, הקריבו למה לי ש"מ ביום שאתה זובח אתה מקריב כו' : **דלמא הכי קאמר רחמנא כו'** · ה"ג אם כן נימא קרא יב] וביום הקריבו יאכל, זבחו למה לי ש"מ ביום שאתה זובח אתה מקריב כך הגהתי מספרו של רבי : **ודלמא הכי קאמר רחמנא כו'** · דלא תלה רחמנא זמן אכילה בזביחה אלא בזריקה, לאוכלו ביום זריקתו וממחרת: **המחשב לאור שלישי** · יג] בשחיטת שלמים על מנת לאכול מן הבשר לאור שלישי ליל שני לזביחה יד] : **כשר** · דלא הוי חוץ לזמנו : **דלא אינתיק ליה** · מזמנו לגמרי ולהיות זמן שריפתו עכשיו עד לצפרא כדתני' לקמן בשמעתין : **האוכל לאור שלישי** · מבשר קרבן כשר : **פטור** · מקרבן שגגת נותר: **לא אינתיק לשריפה** · הלכך לאו נותר הוא : **מחשבין בדמן משתשקע החמה** טו] · אם שחט על מנת לזרוק דמן משתשקע החמה פיגול ובאכילת בשר ובהקטרת אימוריהם אם חישב בשחיטה על מנת לאכול מבשרן או להקטיר מאימוריהן משיעלה עמוד השחר פיגול דהיינו חוץ לזמן דידהו : **ה"ג והנאכלין לשני ימים ולילה אחד מחשבין בדמן משתשקע החמה ובאימורין משיעלה עמוד השחר ובבשרן משתשקע החמה של שני ימים** · והיינו לאור שלישי כר' יוחנן; לענין דם ואימורין קדשי קדשים וקדשים קלים שוין דדם ואימורין לעולם קדשי קדשים הם : **לילה אחריהם** · דכתיב בתודה (ויקרא ז) לא יניח ממנו עד בקר טז] [הא] כל הלילה נאכל אף כאן בשלמים תהא לילה אחר יום המחרת : **עד יום** · גבי אכילה כתיב בקדושים תהיו ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותר עד יום בעוד שהוא יום תאכלנו: **יכול ישרף מיד** · לאור שלישי הואיל ועבר זמן אכילתו : **מה להלן** · בנאכלין ליום אחד תיכף לאכילה שריפה דכתיב גבי מילואים ואם יותר מבשר המילואים וגו' יז] בנו את אהרן כתיב ובהאי קרא לא כתיב אכילה אלא שריפה ולהכי לא כתיב עד יום אלא ביום : **מתני' והמעשר** · מעשר בהמה : **מתנה אחת** · דלא כתיב בהו סביב אלא ואת דמם תזרוק כתיב בבכור והנך נמי יח] מהכא ילפינן כדאמרינן בגמ' : **כנגד היסוד** · במקום שיש יסוד תחתיו למעוטי מזרח ודרום: **שינה באכילתן** · אע"פ שהשוה הכתוב את מתן דמם שינה באכילתן זה מזה : **הבכור נאכל לכהנים** · כדכתיב ובשרם יהיה לך (במדבר יח) : **והמעשר לכל אדם** · שלא מצינו יט](לו) בתורה שיתנן לכהן : ונאכלין בכל העיר בכל מאכל גרס ולא גרסי' לכל אדם דהא קתני בכור כ] לכהנים : **בכל העיר** · כדכתיב "והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם" (דברים יב) ותניא בספרי ר' עקיבא אומר בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן וכתיב (א) בההוא קרא ובכורות בקרכם וצאנכם ומדלא קבע כא] בהו מחיצה שמע מינה בכל העיר נאכלין : **לשני ימים ולילה אחד** · בבכור יליף לה בגמ', מעשר לא ידענא מהיכא : **אלא בלילה** · כדכתיב בלילה הזה (שמות יב) : **ואינו נאכל אלא עד חצות** · בגמ' יליף לה : **למנויו** · שנמנו בדמי לקיחתו כדכתיב לפי אכלו תכוסו (שם) : **גמ' מאן תנא** · מעשר ופסח בזריקה כב] מדמשוי מתן דמים בכור ומעשר ופסח דקתני שינה באכילתן מכלל דמתן דמים לא שינה ובבכור כתיב "ואת דמם תזרוק" (במדבר יח) : **דמו לא נאמר** · אך בכור שור וגו' אבל לר' ישמעאל פסח בשפיכה דנפקא ליה מתן דמים לפסח מ"ודם זבחיך ישפך" (דברים יב) :

אור לשלישי גרס כמו אור לי"ד דלאור שלישי משמע לילה שאחר שלישי כמו לאור עיבורו דבשמעתא קמייתא דפסחים (דף ג:):

ת"ל עד יום · פי' בקונטרס ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותר עד יום השלישי בעוד שהוא יום האכלנו וקשה דהעתר הפסוק הענין וה"ר חיים מפרש עד יום השלישי ולא יום השלישי בכלל א"כ אינו נאכל בליל שלישי :

ונאכלין בכל העיר · פירש בקונטרס כדכתיב בפרשת ראה אנכי והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם ותניא בספרי רבי עקיבא אומר בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן וכתיב בההוא קרא ובכורות בקרכם וצאנכם ומדלא קבע בהו מחיצה שמע מינה דנאכלין בכל העיר ותימה גדול לפי' דהא כתיבי נמי התם כג] חטאות ואשמות דבעו קלעים והכי תניא בספרי מעשרותיכם ר"ע אומר בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר דגן ואחד מעשר בהמה ותרומת ידכם אלו הביכורים כענין שנאמר ולקח הכהן הטנא מידך ובכורות, זה הבכור בקרכם וצאנכם אלו חטאות ואשמות ואכלתם שם לפני ה' אלהיכם כד] אלו המחיצה *ויש לתמוה אמאי לא בעי בכור ומעשר מחיצה כיון דכתיב בהו לפני ה' כמו שחיטה דדרשינן (לעיל דף נב·) לפני ה' בעזרה ועוד *אמרינן בתמורה בסוף אלו קדשים (דף כא:) אם ללמוד על הבכור שנאכל לפנים כה] (מן הקלעים) מן החומה אינו צריך שהרי כבר נאמר לפני ה' אלהיך תאכלנו וא"כ ליבעי לפנים מן הקלעים כשחיטה ונראה דנפקא לן מדכתיב לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך וגו' ובכורות בקרכם וצאנכם דמשמע בשעריך הוא דלא תוכל לאכול הא בירושלים אכול ומעשר בהמה גמר העברה העברה מבכור ומיהו קשה דבההוא קרא נמי הא כתיבי חטאות ואשמות כדדרשינן בפ' בתרא דמכות (דף יז.) בקרך וצאנך אלו חטאות ואשמות ונראה לפרש דנפקא לן מדמקשינן בגמ' לחזה ושוק של שלמים כו] הנאכלין לשני ימים והוא הדין לענין שנאכלין בכל העיר ותודה ואיל נזיר ושלמים נפקא לן מקרא דחזה ושוק של מילואין :

לשני ימים · פי' בקונט' בבכור יליף לה בגמ' מעשר לא ידענא מהיכא ושוב כז] הגיה דיליף העברה העברה מבכור ותימה א"כ תפשוט מהכא דדבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בגז"ש כח] ולעיל אמרינן דאינו חוזר ומלמד בגז"ש מדרבי יוחנן כט] ונראה דמעשר יליף משלמים בבנין אב מה שלמים קדשים קלים אף מעשר קדשים קלים דבכור נמי הוה אתי משלמים אי לאו משום דמתנה לכהן וא"כ מעשר דלא הוי מתנה לכהן משלמים אתי :

הפסח אינו נאכל כו' · תימה ליתני נמי דאינו נאכל אלא על מצות ומרורים ותירץ ה"ר חיים דלא חשיב אלא דבר שכנגדו ל] בקדשים והוא חלוק מהם דשאר קדשים נאכלין ביום ובלילה לא] עד היום ולכל אדם בכל מאכל ופסח אינו נאכל אלא בלילה עד חצות ולמנויו ואלי הי נמי לא תנא מצות ומרורים דאין מעכבין א"כ לאו מצוה דגופיה לב] :

למה

עין משפט
נר מצוה

סד א מיי' פ"ח מהל' פסה"מ הלכה י :

סה ב מיי' פ"י מהלכות מעה"ק הלכה ו :

סו ג מיי' פי"ט מהלכות פסה"מ הלכה ד :

סז ד מיי' פ"ב מהלכות מעה"ק הלכה יז :

סח ה מיי' פ"ט שם הלכה כב :

סט ו מיי' פ"י שם הלכה ה :

ע ז מיי' פ"ח מהלכות קרבן פסח הלכה א :

עא ח מיי' שם הל' יד:

עב ט מיי' שם פ"ב הלכה א :

עג י מיי' שם פ"ח הלכה ד :

נ"א וגם יש לתמוה אמאי כו' נ"ק

גי' הצ"ק ועוד דבתמורה בסוף אלו קדשים דא ללמד על הבכור שנאכל לפנים מן החומה משום שנאמר פני ה' תאכלנו וא"כ ליבעי לפנים כו' כצ"ל

שיטה מקובצת

א] האירנא אכול בשר: ב] למחר אכול בשר : ג] פטור רבי יוחנן אמר חייב חזקיה אמר פטור דלא : ד] זבחים הנאכלין' תיבת קדשים נמחק : ה] עמוד השחר והנאכלין לשני ימים ולילה : ו] ובבשרן משתשקע החמה של שני (תיבת ימים נמחק)· פי' דאז הוי לילה דכל זמן שהוא יום כשר לאכילה כדקאמר בסמוך בעוד שהוא יום הוא נאכל וקשה לפר"ת דעד צאת הכוכבים לא הוי לילה ולא משקיעת החמה ופר"ת דמשתשקע החמה דהכא היינו סוף שקיעה והוא זמן צאת הכוכבים מדשני בלישניה דהכא קאמר משתשקע החמה ולעיל גבי דם קאמר בשקיעת החמה ואע"ג דגם הכא גבי דם נקט נמי משתשקע החמה והוא ר"ל תחלת שקיעה כדפי' גבי דם וי"ל דאגב דנקט משתשקע דמשמע סוף שקיעה גבי בשר נקטיה נמי להאי לישנא גבי דם וא"ת והיאך נפסל דם במחשבת שקיעה והלא בעינן מקום זמן משולש לפסול גם בשר ואימורים ועדיין ליכא פסול לא באימורים ולא בבשר וי"ל דהאי תנא לא בעי זמן משולש' מהר"פ : ז] ימים ולילה אחת : ח] ימים ולילה אחת לילה אחריהן ת"ל והנותר' ס"א יאכל עד יום: ת"ל כו' עד יום · [עי'] פ"ה וקשה שהרי כתיב והנותר בפסוק דהיינו שנפסל ונעשה נותר וי"ל דהאי והנותר לא נפסל קאמר אלא נותר שלא אכל ביום הראשון כמצוותו דעיקר מצוה לאכלו ביום הראשון אע"פ שנאכלים א) ליום ולילה וכן נמי אשכחן שמיקרי נותר אף על פי שעדיין כשר הוא לאכילה דכתיב והנותר ממנו יאכל ובפ"ק דפסחים פירשתי · תוס' מהר"פ : ט] תאכלין בכל העיר כו' ב) ודבר תימה כו' עד ונראה דנפקא לן בכור מהיקשא דתודה ומעשר מבנין אב דשלמים כמו לענין ב' ימים ושלמים ותודה נפקא לן דנאכלין בכל העיר משום דכתיב תאכלו במקום טהור כדדרשינן לעיל ומאד תימה הוא אי אתי בהיקש לענין מקום אכילתן אמאי לא מפרש ליה תלמודא כמו לענין ב' ימים אלא ודאי ש"מ דלענין מקום אכילתן לא הוצרך התלמוד לפרש דזיל קרי בי רב הוא כדפי' הקונט' וליכא [למימר] דתלמודא נקט לפרש לענין ב' ימים וממילא שמעינן לענין לכל העיר דאדרבה דהוי ליה לפרושי לענין בכל העיר השנוי קודם במשנה לכך נראה לריב"א דאע"ג דקרא איירי לענין חטאות ואשמות לענין הבאת מקום מ"מ לענין אכילה לא איירי לגבי חטאות ואשמות ותדע דהא גבי אכילה כתיב ואכלתם לפני ה' אתה וביתכם דהיינו נשים ואלו חטאות ואשמות אינן נאכלין אלא לזכרי כהונה (כאן שייך הגה"ה ז) [ס"א אלא ש"מ דאכילה לא קאי אכולהו ולא נכתבו בהאי קרא חטאות ואשמות לענין מקום אכילה אלא לענין הבאת מקום שיחד להם בשעת איסור הבמות להביאם שמה בבית הבחירה דלא נפקא לן מבחצר אהל מועד יאכלוה דה"א דהיינו דוקא כשנשחטה בעזרה אז תאכל בחצר אהל מועד אבל אם היה שוחט בחוץ הייתי אומר דאינו צריך להביאו לאהל מועד לאכול שם לכך נכתבו כאן חטאות ואשמות ואל תתמה אם (לאו) האי ואכלתם לאו אכולהו עניינא קאי דהכי נמי לא קאי אעולותיכם דעולה אין בה אכילה אבל קשה כו' עכ"ה] · וקרא דהבאתם שמה איירי בשני דברים לענין הבאת מקום דכתיב אשר יבחר לאיסור במות ולענין אכילה דכתיב ואכלתם מידו קשה דהא כתיב גבי אכילה לפני ה' ואימא דהיינו העזרה דומיא דלפני ה' דלגבי שחיטה וי"ל דשאני שחיטה דכתיב בה אהל מועד וא"כ לפני ה' דקאמר היינו העזרה אבל הכא לא כתיב אהל מועד : י] אומר דמו לא נאמר אלא דמם חלבו לא נאמר אלא חלבם לימד: יא] ללמד על זמן אכילת שלמים שהוא ביום זביחתן : יב] קרא ביום הקריבו : יג] שלישי חשב בשחיטת : יד] לזביחה דהיינו ליל שמחרת שלישי כמו אור לי"ד הס"ד : טו] ההכה כלומר מחשבת חוץ לזמן זריקת דמן משתשקע החמה הוא אם: טז] בקר הא כל : יז] וגו' הס"ד ומה"ד ביום השלישי וגו' בצו : יח] נמי מהתם ותיבת מהכא נמחק : יט] תיבת לו נמחק : כ] בכור נאכל לכהנים : כא] קבע להו : כב] בזריקה שמשוי מתן דמים כו' מכלל דבמתן דם לא שינה כו' תזרוק (דמו יזרוק) ואיכא תנא דסבר לעיל דפסח ומעשר בשפיכה לכך בעי מאן תנא דסבר בזריקה · גירסת רש"י של מהר"פ : כג] התם בקרכם וצאנכם דהיינו חטאות: כד] אלהיכם במחיצה תיבת אלו ואות ה' נמחק: כה] תיבות מן הקלעים נמחק: כו] שלמים שנאכלין לשני ימים כו' לענין דנאכלין בכל העיר: כז] ושוב פירש בתשובה תיבת הג"ה נמחק : כח] בג"ש לכאן דאמר לקמן היבנו ודבר אחר הוי היקש ולעיל : כט] יוחנן ועוד דלעיל אצטריך ודם זבחיך ישפך למתן דם פסח ומעשר והשתא בשמעשר למה לי קרא תיפוק ליה מג"ש דהעברה העברה אלא ודאי העברה לא ניתן לידרש לדברים הנוהגים לאחר שחיטתו אלא בדברים הנוהגים בחיותו ונראה דמעשר ילפינן משלמים מה שלמים קדשים קלים כו' ונאכלים כו' אף מעשר כו' ולא מצי למיפרך כמו לעיל דבכור מתנה לכהן כו' לשון מהר"פ: ל] שכנגדו בשאר קדשים : לא] ובלילה כל היום תיבת עד נמחק: לב] דגופיה ולא תנא אלא מצוה שבגוף הפסח הס"ד:

א) מלה דנ"ל אע"פ שנאכלים לשני ימים וכן נמי וכו' וק"כ גם ברמב"ן בפי' בחומש בפ' נו על קרא ביום זבחכם יאכל וגו' · ב) מלה דנ"ל עי' תוס' ד"ה ונאכלין כו' ותימה גדולה לפי' כו' עד ונראה לפרש דנפקא לן וכו' ולי מלה דנפקא לן כו' ·

מסורת הש"ס

ויקרא יט

פסחים ג. [ע"ש כמה שינויים]

שם

לעיל נו. פסחים סד:

[צ"ל אלעזר]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בכל העיר וכו' וכתיב ג"כ בההוא קרא :

גליון הש"ס

גמ' מחשבין בדמן משתשקע החמה · עיין לעיל דף כט ע"א תוס' ד"ה למקום :

ויקרא ז' ט"ז
"ואם נדר או נדבה זבח קרבנו ביום הקריבו את זבחו יאכל וממחרת והנותר ממנו יאכל"